

Branschkommuniké från Svensk Teknik och Design

Prognoserna i denna kommuniké baseras dels på bokslutsuppgifter för år 2000, dels på undersökningar i samband med vår Investeringsignal. Uppgifterna kommer från företag representerande drygt en tredjedel av branschens totala volym. I underlaget ingår också de börsnoterade företagens delårsrapporter. Definitiva uppgifter om branschens utveckling under 2000 liksom mer underbyggda prognoser för innevarande år och nästa år publiceras i vår årliga Branschöversikt i november. I denna kommer som tidigare också att publiceras uppgifter om de enskilda större svenska, nordiska och internationella företagen liksom en analys om utvecklingstrender i branschen.

Bengt O. Andreasson
tf/chef Svensk Teknik och Design

Positiv ekonomisk utveckling för branschen trots att högtrycket mattas

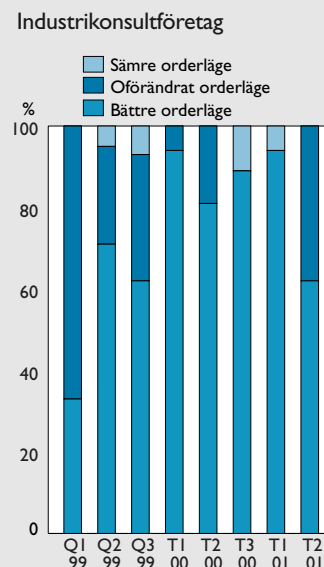
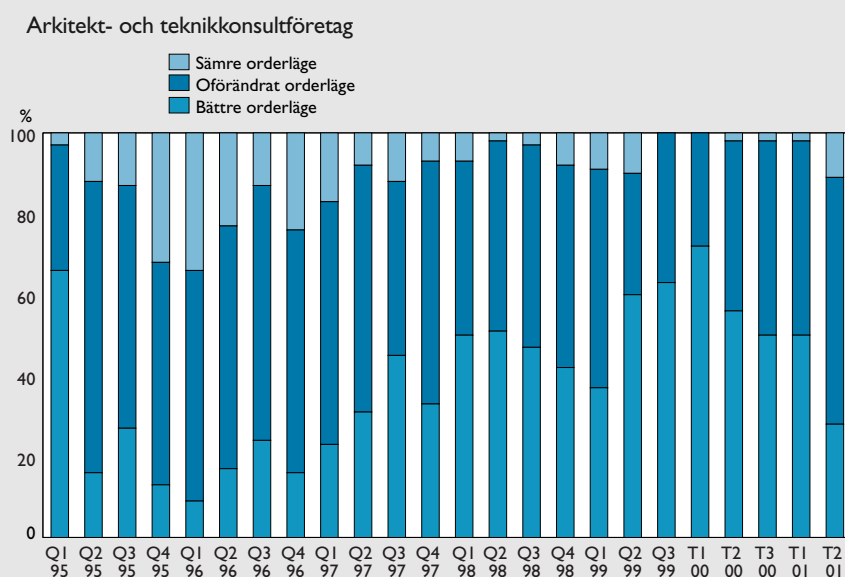
Den vikande allmänkonjunkturen börjar nu även märkas i arkitekt-, teknik- och industrikonsultföretagen. Beläggning och orderstockar för de tekniska konsultföretagen och arkitektföretagen mattas nu något från det mycket goda marknads-läge som förevarit ännu under årets början. Branschen måste ändå sägas vara inne i en positiv utvecklingsfas där företagen har fortsatt mycket att göra. Vi förutser dock en lägre tillväxt, som möjligen kommer att märkas först i boksluten för nästa år. Någon kraftigare avkyllning förutses således inte. Mycket talar istället för att tillväxten ökar igen redan under andra halvan av nästa år. Företagen och kanske framför allt teknik konsulterna har påtagligt effektiviserat verksamheten och förbättrat prisbilden. Med en lönerörelse

under kontroll bedömer vi att innevarande års resultatnivå för denna del av branschen blir inte oväsentligt bättre än under år 2000 – mätt exklusive återförda medel från Alecta (fd SPP) och AP.

Industrikonsultföretagens beläggning och orderstockar är fortsatt stabila även om företagets optimism om orderläget i slutet av året minskat något. Denna del av branschen expanderar fortfarande kraftigt trots industrikundernas blygsamma investeringsökning och exportindustrins kraftigt minskande ordergång. Vi bedömer att resultatutvecklingen för industri-konsultsegmentet åter blir positiv efter en nedgång förra året.

Vi har i denna kommuniké också gjort en försiktig bedömning av utsikterna för år 2002. Trots att marknaden visar en sämre tillväxt under det närmaste året och trots de många negativa internationella

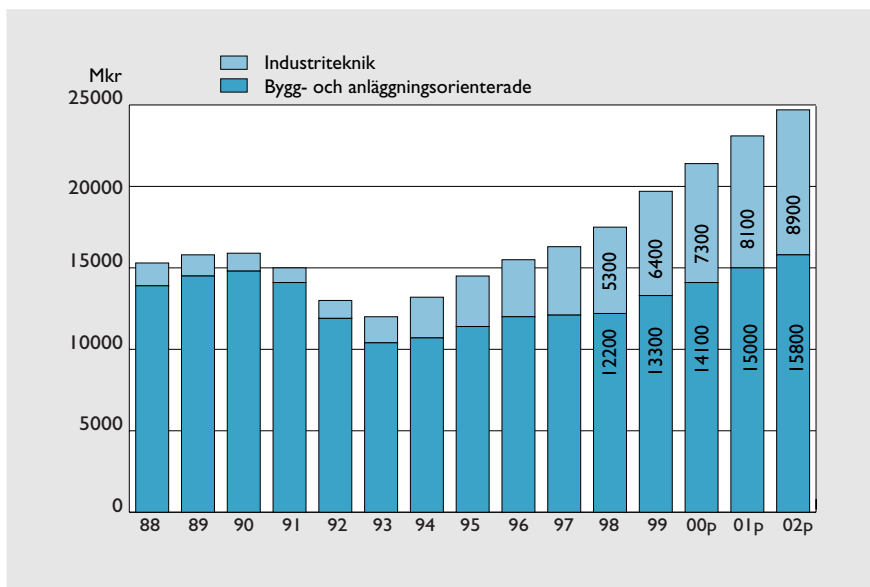
Investeringsignalen – prognos för företagens orderläge

Diagrammen visar vid varje mätillfälle företagens prognoser om orderläget ett halvår framåt.

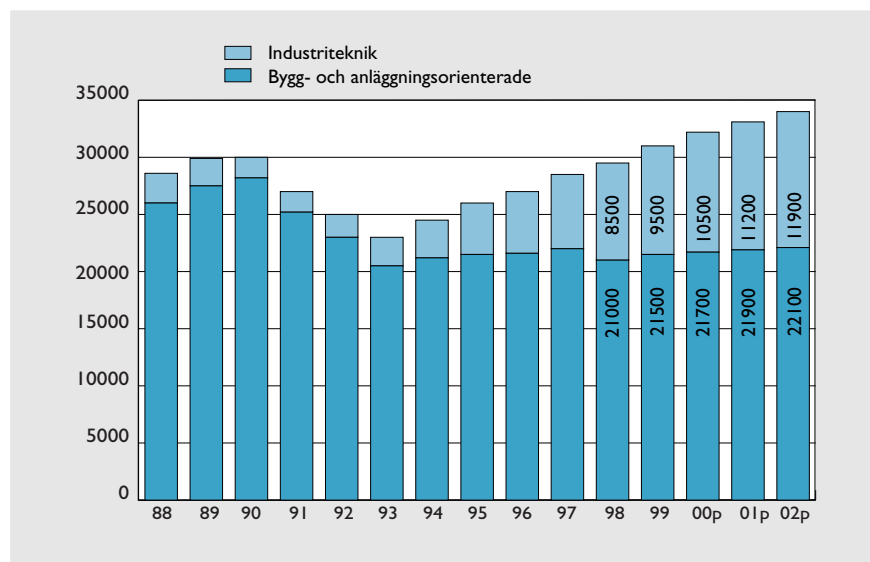
Källa: Svensk Teknik och Design

Branschens omsättning

Källa: Svensk Teknik och Design

Medelantalet anställda i branschen

Källa: Svensk Teknik och Design

konjunkturprognoserna bedömer vi ändå utsikterna relativt goda för branschen. Det är samtidigt en situation som möjliggör en mycket god utveckling för enskilda ledande företag.

Så här inledningsvis måste vi också bland flera företagsaffärer uppmärksamma fusionen mellan J&W och brittiska teknik-konsultföretaget WSP Group plc. Affären genomförs så att WSP för en dryg miljard kronor köper J&W. Ett köp i samförstånd och i internationaliseringsens tecken där J&W's vd nu också får ansvar för den nya grupperingens expansion i Europa utanför Storbritannien. En stor och spännande företagshändelse i svensk konsult-historia.

All-time high

Den samlade branschen når sannolikt i år all-time high när det gäller antal anställda eller snarare årsarbeten. Med ca 33000 anställda tangerar branschen därmed de höjder som rådde i slutet på 60-talet. Det var på det sk miljonprogrammets (bostadsbyggandet) dagar och då var det arkitektföretagen och de bygg- och anläggningsorienterade teknik konsulterna som svarade för mer än 90% av numerären. Så är det inte idag.

Expansiva industrikonsulter

Expansionen i fråga om branschens numerär svarar nu industrikonsultföretagen för. Alltsedan den totala branschens bottenläge 1993 svarar industrikonsulterna för i stort sett hela den numerära expansionen. Under år 2000 expanderade industrikonsultsegmentet med ca 10% och även för innevarande år bedöms tillväxten bli av denna storlek. Arkitektföretagen hade en god marknad under år 2000 och ökade sin numerär med drygt 3%. Tillsammans med de bygg- och anläggningsinriktade

Positiv ekonomisk utveckling

	Omsättning kkr per anställd					Resultat och finansiella poster kkr per anställd				
	1998	1999	2000p	2001p	2002p	1998	1999	2000p	2001p	2002p
De större koncernerna	729	747	805	845	870	34	34	38	46	50
varav										
byggorienterade	730	768	815	850	880	23	29	37	46	50
industriteknik	726	755	790	830	850	61	44	39	45	50

(uppgifterna för år 2000 exkl SPP/AP)

Källa: Svensk Teknik och Design

teknikkonsulterna ökade segmentet dock endast med ca 1%. Den sammantagna ökningen under innevarande år bedöms bli av samma storlek. Hela branschen, dvs arkitekt-, teknikkonsult- och industri-konsultföretagen har däremot haft en stadig tillväxt i omsättning.

Teknikkonsultföretagens lönsamhet kraftigt upp

De bygg- och anläggningsorienterade teknikkonsultföretagen var de som under år 2000 visade de största förbättringarna mätt i omsättning per anställd (ca

7%). Och i fråga om resultat (efter finansiella poster) per anställd visade teknikkonsulterna upp en imponerande ökning med drygt 30%. Resultatet bedöms ligga på nära 40 kkr per anställd. Detta mätt exklusive återföringar från SPP. Också för innevarande år bedöms resultatet per anställd öka kraftigt, troligen med drygt 20%.

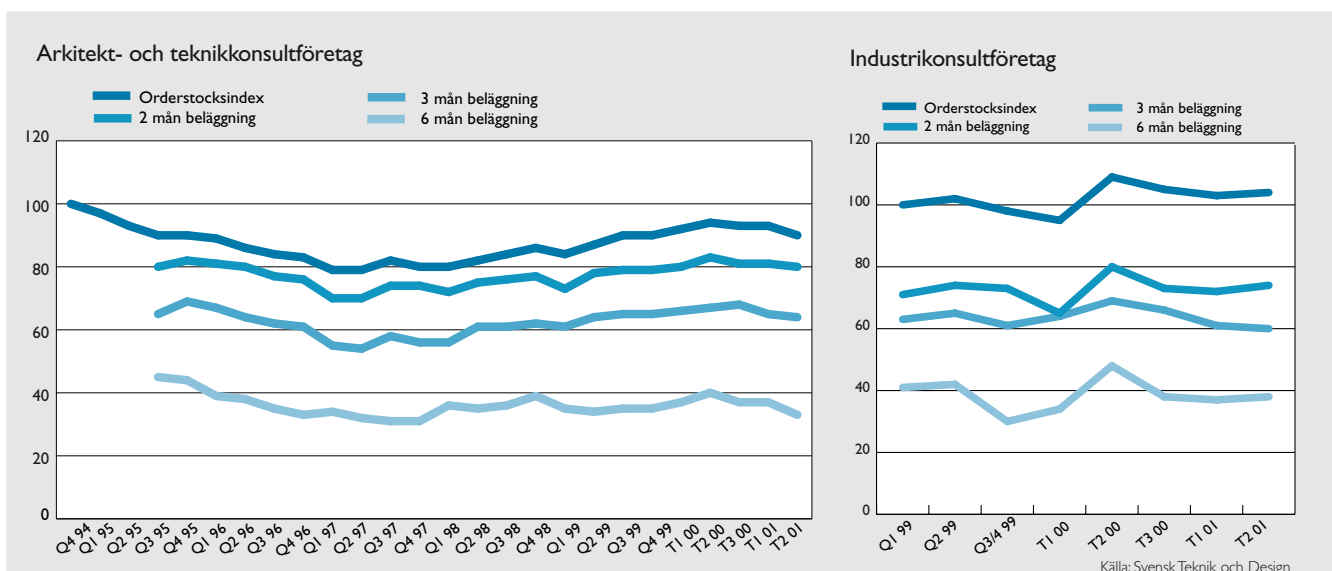
Arkitektlöner naggat vinstmarginalen

Arkitektföretagen hade under år 2000 en god marknad, men har inte lyckats höja

omsättningen per anställd med mer än någon eller ett par procent. Företagen har inte prismässigt lyckats hålla den relativt kraftiga lönekostnadsökningen stängin. Trots förbättrad beläggning stagnerade eller t o m försämrades resultatet per anställd något (exklusive återföring från Arkitekternas Pensionskassa och SPP) och bedöms ligga på ca 35 kkr.

Av vår senaste Investeringsignal (juni) framgår att arkitekt- och teknikkonsultföretagen nu prognosticerar en lugnare orderutveckling i slutet av året främst för uppdrag avseende kontor och kommer-

Orderstockindex och beläggning

Källa: Svensk Teknik och Design

Branschens uppdragsportfölj

Typ av projekt	Andel projekteringsvolym 2000	
	Arkitektföretagen	Teknikkonsultföretagen
Bostäder	19%	4%
Övriga hus	56%	31%
Industribyggnader	10%	19%
Vägar, infrastruktur	6%	24%
Övriga anläggningar	2%	8%
Miljö / utredningar*	7%	14%

Uppdragskaraktär	Industrikonsultföretagen
Produktions- och processutveckling	25%
Produktutveckling	30%
Teknisk IT	32%
Teknisk information/utbildning	13%

Källa: Svensk Teknik och Design

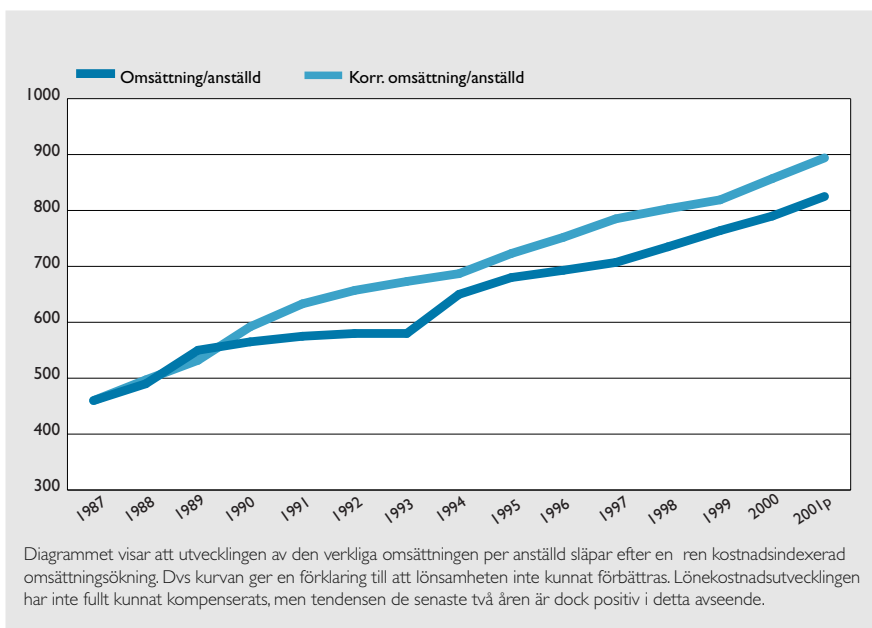
siella lokaler samt industribyggnader. Framför allt har uppdragsbeläggningen inom området kontor och kommersiella lokaler varit mycket god. Som framgår av vidstående tabell väger nämnda områden tungt i orderportföljen för denna del av branschen. Arkitektföretagen har också en väsentlig uppdragsvolym inriktad mot de från en låg nivå expanderande bostadsinvesteringarna och teknikkonsulterna har flera ben att stå på. Med en kontrollerad lönerörelse räknar vi ändå med att arkitektföretagens resultat åter förbättras under innevarande år.

Industriteknikkonsultföretagens roll för den svenska industrins utveckling blir allt viktigare och konsultföretagens expansion är ju en följd av detta. Expansionen kostar emellertid och branschsegmentet har endast kunnat öka omsättningen per anställd med några procent. Det är dock ändå något mer än den bedömning vi gjorde i förra årets branschkommuniké. Prismässigt har företagen inte kunnat matcha kostnadsökningarna och resultatet per anställd bedöms ha sjunkit med ca 10% – också det tvärtemot vår prognos för ett år sedan. Under innevarande år ser vi däremot åter en positiv resultatutveckling.

Förädlingsvärdet utvecklas positivt

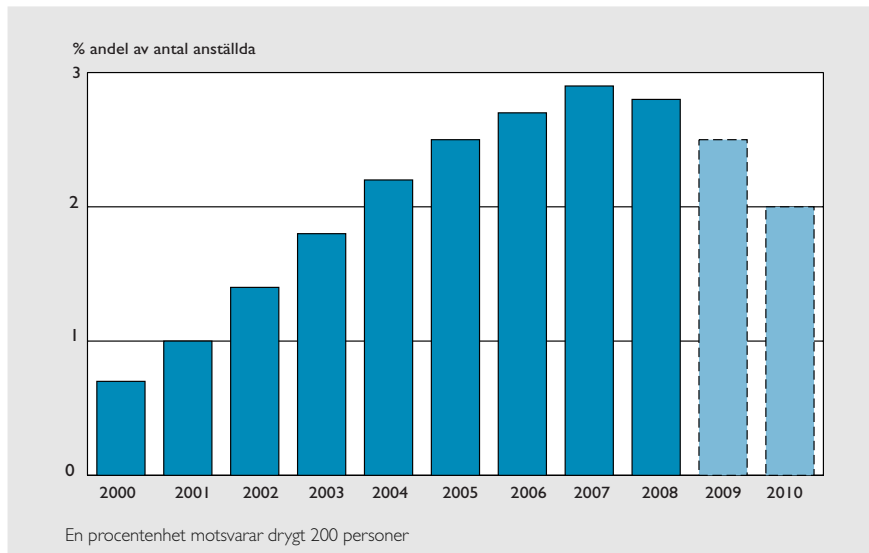
Förädlingsvärdet (mätt som summan av samtliga löne- och andra ersättningar och lönebikostnader samt rörelseresultatet efter avskrivningar – även goodwill) per anställd minskade år 2000 något för arkitektföretagen medan det för teknik-konsulterna bedöms ha ökat med ca 6-7%. För industrikonsultföretagen bedöms ökningen till ca 4-5% och för hela branschen sammantaget drygt 4%. Förädlingsvärdet är vår tjänstenärings bidrag till bruttonationalprodukten. Det sammantagna bidraget är naturligtvis relativt

Verklig omsättning/anställd jämfört med indexerad kostnadsutveckling

Källa: Svensk Teknik och Design

Årliga pensionsavgångar i arkitekt- och teknikonsultföretagen

Källa: Svensk Teknik och Design

litet, men eftersom BNP förra året ökade med ca 3,6% slog vår bransch "index".

I vår Branschöversikt från november redovisades förädlingsvärdet för branschen 1999 och spridningen mellan olika företag. Ett vägt snitt för de 200 största företagen var ca 485 kkr per anställd. För år 2000 kommer motsvarande siffra troligen att hamna på ca 505 kkr per anställd.

Välkomna SPP-medel

Det verkliga resultatet i arkitekt- och konsultföretagens bokslut för år 2000 var ju betydligt bättre än de som redovisats ovan. Orsaken till detta är de ca fyra miljarder kronor som nominellt återförts branschen från överkonsoliderade medel i Alecta (fd SPP) och Arkitekternas Pensionskassa (AP). Resultateffekten under år 2000 av dessa nuvärdesberäknade bokförda medel bedöms för arkitektföretagen

uppgå till drygt 150 kkr/anställd, för teknikonsultföretagen ca 130 kkr/anställd och för de betydligt yngre och snabbväxande industrikonsultföretagen drygt 30 kkr/anställd. De stora återföringarna medför naturligtvis att företagens ekonomiska utrymme kraftigt förbättras. Det ger bl a större möjligheter för företagen att delar av verksamhetens överskott i övrigt vid behov kan nyttjas för finansiell konsolidering, strukturella åtgärder och annan verksamhetsutveckling.

Prisbilden förbättrad

Prisbilden på företagens tjänster förbättras överlag. Mest glädjande är att vi ser tydliga tecken på en mer kundvärdesbaserad prissättning av de mest kvalificerade tjänsterna där också acceptansen från kundsidan är störst. Glädjande eftersom vi då närmar oss synsättet i närliggande branscher som lyckats bättre och fram-

för allt inte har vår extremt platta prissättning. Mycket pedagogiskt arbete – internt och externt – för att förklara nödvändigheten av en mer differentierad prissättning återstår dock för företagsledningarna. Samtidigt visar våra undersökningar att medvetenheten om prissättningsprocessen ökar kraftigt i företagen. Över 90% av de företag vi undersökt har i år genomfört höjningar av sina timrater. Prisbilden stärks naturligtvis också genom bättre styrning av uppdragen och en långt större ovilja att gå in i uppdrag med tveksamma möjligheter till lönsamhet. Fortfarande utförs ca 65% av arkitekt- och teknikonsultföretagens uppdragsvolym mot rörligt arvode. Motsvarande siffra för industrikonsultföretagen är ca 75%. Trots en markant bättre prissättning på de mest kvalificerade tjänsterna fortsätter vi att hävda att potentialen är stor. De mest kvalificerade tjänsterna bör kunna lyftas från dagens 700-900 kr till 1000-1300 kronor per timme.

Lönekostnadsutvecklingen

Vi har i ett tidigare avsnitt noterat att arkitektföretagen under år 2000 inte prismässigt lyckades matcha de relativt kraftiga lönekostnadsökningarna. Enligt en undersökning som dåvarande SAF gjorde baserad på ett samlat urval medlemsföretag i bransch- och arbetsgivarorganisationen Svensk Teknik och Design ökade företagens – alla kategorier sammantagna – lönekostnad per anställd från augusti – 99 till augusti 2000 med ca 3,4% (mot föregående 5,6%). Underlaget för denna branschkommuniké pekar dock på en lönekostnadsökning på närmre 5% för helåret 2000 jämfört med föregående år. Med den platta lönebild som råder i branschen är detta att betrakta som en oro- väckande hög kostnadsökning.

Nyckeltal per 2000-12-31

Företag	Medel- antal anställda	Omsättning/ anställd	Resultat efter finansiella poster*/anställd	Netto- marginal i %	Förädlings- värde**/ anställd	Börsvärde/ anställd i kkr	*** P/e	P/s
Sigma	2811	879	58,3	6,6	553	2892	80	3,29
Semcon	1504	670	19,9	3,0	476	1441	105	2,15
ÅF	2191	797	41,4	5,2	537	321	11	0,40
SWECO	2132	824	43,3	5,3	529	403	13	0,49
Scandiaconsult	1732	781	60,3	7,7	499	442	10	0,57
J&W	1540	772	41,6	5,4	515	396	13	0,51
INAC	207	666	neg	neg	x	145	neg	0,22

* exkl återföring från Alecta (fd SPP) och AP
 ** samtliga löne- och lönebikostnader plus rörelseresultat exkl SPP/AP-medel
 *** uppskattning exkl SPP/AP-medel

Källa: Svensk Teknik och Design

Konsultföretagen på börsen

Börsvärde i MSEK						
Företag	2001-04-30	2000-12-29	2000-10-31	1999-10-29	1998-10-30	1997-10-30
Sigma	5154	8129	8769	2218	1508	594
Jaakko Pöyry	–	–	***	**1345	1100	1200
Semcon	1561	2167	2060	1023	1170	598
ÅF	891	704	690	604	684	655
SWECO	1021	859	873	554	*296	977
Scandiaconsult	872	765	813	550	245	278
J&W	837	610	641	506	242	195
KM	–	–	****	244	104	153
INAC	41	30	29	26	35	–

* här skiljt från fastighetsbolaget Humlegården (börsvärde 933 MSEK)
 ** varav ca 32 på Stockholmsbörsen och resten på Helsingforsbörsen
 *** från 2000-05 avfört från stockholmsbörsen
 **** köpt av J&W

Källa: Svensk Teknik och Design

Pensionsavgångar föryngrar och strukturomvandlar

Ett accelererande antal pensionsavgångar bland arkitekt- och teknikkonsultföretagen bidrar till en försiktig föryngring. Medelåldern ligger kring 43 år med en dragning mot 42. Av det teoretiska diagrammet på föregående sida framgår att inte mindre än ca 3000 personer pga pensionering lämnar branschen under de kommande 7-8 åren. Detta är dubbla mängden jämfört med en situation med en mer normal eller snarare ideal åldersfördelning i branschen. Föryngringsprocessen får naturligtvis hjälp på traven. Med tanke på den begränsade nyrekryteringsbasen ger detta också tydliga signaler om en fortsatt kraftig strukturomvandling i branschen.

Bland industrikonsultföretagen är medelåldern ca 34 år med en dragning uppåt. I detta segment är pensionsavgångar knappast något som diskuteras.

De börsnoterade företagen

De börsnoterade svenska konsultföretagen utvecklas över lag väl och merparten har förbättrat såväl omsättning som resultat per anställd. De mycket erfarna och leveranssäkra teknik- och industrikonsultföretagen med högt IT-innehåll är mer omskrivna i affärspress än tidigare, men med något undantag inte överdrivet uppmärksammade av investerare. Härvidlag skiljer de sig dock inte särskilt mycket från de större noterade internationella konsultföretagen. Börsvärdet per anställd eller kanske hellre börsvärdet per omsättningskrona är likvärdigt med motsvarande för de största välkända europeiska och nordamerikanska konsultföretagen.

Under de två senaste åren har det känts angeläget att kunna jämföra vår bransch

En jämförelse med några internationella börsnoterade teknikkonsultföretag

Jämförande nyckeltal per 2000-12-31

Företag		Antal anställda	Omsättning/ anställd kkr	Resultat efter fin. poster /anställd kkr	Netto marginal i %	Börsvärde/ anställd kkr	P/e	P/s
Jaakko Pöyry Group	FIN	4717	850	53,9	6,3	443	12,8	0,52
Etteplan Oy	FIN	455	500	73,5	14,7	427	9,4	0,86
WS Atkins plc	UK	12843	727	47,5	6,5	880	26,0	1,21
High-Point plc	UK	355	1060	116	11,0	976	10,5	0,92
Waterman Partnership	UK	676	699	59,7	8,5	430	11,2	0,62
White Young Green	UK	877	727	52,2	7,2	590	16,7	0,81
WSP Group	UK	2300	831	52,4	6,3	868	25,7	1,04
Arcadis	NL	7657	857	35,2	4,1	191	8,4	0,22
Fugro	NL	5492	1097	99,4	9,1	1350	19,1	1,23
Grontmij	NL	4200	950	45,9	4,8	91	24	0,21
Oviktat snitt Europa			830	63,5	7,8	625		
URS Corp.	US	15600	1297	53,8	4,2	156	5,3	0,12
Michael Baker Corp.	US	3700	968	26,5	2,7	153	11,5	0,16
Tetra tech Inc.,	US	6000	1214	102,7	8,5	1704	27,6	1,40
SNC-Lavalin	CAN	*7500	1430	80,4	5,6	607	13,9	0,42
Oviktat snitt Nordamerika			1227	65	5,3	655		

Ovanstående uppgifter om omsättning, resultat och börsvärde är omräknat till svenska kkr.

En viss noggrannhet går förlorad vid valutaomräkning.

X = Uppgift saknas

Källa: Svensk Teknik och Design

med IT/Internetkonsultföretagen. Ny teknik och sk ny ekonomi gav ett kraftigt värdehöjande, nästintill förblindande, skimmer över dessa företag. Tyvärr möjliggjorde den enorma spekulatjonen i företagens aktievärden en mängd företagsköp med enorma godwillavskrivningar som följd. Nu när spekulationsbubblan spruckit är det bortsett från några få mer erfarna företag inte många som i alla fall i ett kort perspektiv kan visa svarta bokslutssiffror på nedersta raden enligt den "gamla" ekonomins redovisningsmodell. Händelseförloppet är så snabbt att värderingsuppgifterna i vidstående tabell i dagsläget ser helt annorlunda ut.

Goda utsikter

Avslutningsvis vill vi upprepa budskapet att vi bedömer den ekonomiska utvecklingen i vår egen bransch vara positiv under innevarande år och att utsikterna för en positiv utveckling också under år 2002 är relativt goda.

Bengt O. Andreasson

bengt.o.andreasson@std.se

IT-/Internetkonsultföretag

Nyckeltal per 2000-12-31 exkl jämförelsestörande SPP-återföring

Företag	Medel- antal anställda	Omsättning/ anställd kkr	Resultat efter fin. poster/ anställd kkr	Netto- marginal i %	Börsvärde/ anställd kkr	P/e	P/s
WM-data	8580	1530	neg	neg	1947	–	1,27
TietoEnator	9934	999	95,3	9,5	2157	65	2,16
Frontec International	1125	*434	neg	neg	612	–	1,41
Cell Network	1880	796	neg	neg	720	–	0,90
Enea Data	748	1147	neg	neg	8759	–	7,63
AU-System	740	1170	34,9	3,0	5947	355	5,08
Adcore	1275	1015	neg	neg	3254	–	3,21
Softronic	382	935	14,4	1,5	1702	128	1,82
HiQ	295	1373	228,9	16,7	1015	62	7,39
Adera	484	1096	neg	neg	765	–	0,70
Icon Medialab	1588	1071	neg	neg	684	–	0,64
Framfab	1965	747	neg	neg	1010	–	1,35
Nocom	194	1247	neg	neg	1479	–	1,19
Cyber Com	310	1154	75,6	6,6	2007	39	1,74

Källa: Svensk Teknik och Design

Svensk Teknik och Design är bransch- och arbetsgivarorganisationen för Sveriges arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultföretag. Med över 800 medlemsföretag med tillsammans nära 20000 anställda representerar Svensk Teknik och Design därmed nära två tredjedelar av de resurser som finns i branschen.

Svensk Teknik och Design arbetar för att skapa nytta för medlemsföretagen på dagens fria marknad för kunskapsutveckling och försäljning av tjänster. Bransch- och arbetsgivarfrågor sammanfaller och samverkar i allt högre grad. Ersättningsformer och arbetsvillkor för medarbetarna i företagen förändras och är beroende av hur företagens tjänster värderas och prissätts. För att nå styrka och utvecklingskraft är det nödvändigt att ha ett brett perspektiv när det gäller företagens branschtillhörighet.

Svensk Teknik och Design är både en proaktiv branschpolitisk företrädare och en serviceorganisation för medlemsföretagen. Verksamheten inriktas på arkitekt- och konsultföretagens kärnfrågor – synlighet, konsultaffärer, löne- och anställningsvillkor samt kompetensutveckling och förnyelse – och bedrivs inom tre huvudområden

- Näringspolitik
- Arbetsgivarfrågor
- Kompetensutveckling

Svensk Teknik och Design är en del av ALMEGA, som är den största förbundsgruppen inom Svenskt Näringsliv.

Internationellt är Svensk Teknik och Design medlem i den globala teknik-konsultorganisationen FIDIC (Federation Internationale des Ingenieurs-Conseils), i den europeiska motsvarigheten EFCA (European Federation of Engineering Consultancy Associations), i samarbete med SAR i den europeiska arkitektorganisationen ACE (Architects Council of Europe) och på arbetsgivarfronten i UNICE (Union of Industrial and Employers' Confederations of Europe).

STD Svensk Teknik och Design

ARKITEKT-TEKNIK- OCH INDUSTRIKONSULTFÖRETAGEN I SAMVERKAN

Besöksadress: Blasieholmsgatan 5
Postadress: Box 16105, 103 22 Stockholm
Telefon 08-762 67 00. Fax 08-762 67 10
E-post: std@std.se www.std.se